

Vergaderjaar 2009–2010

29 576

Agenda Vitaal Platteland

Nr. 84

BRIEF VAN DE MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKwaliteit

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 22 april 2010

Naar aanleiding van uw brief van 3 februari, waarin u een reactie vraagt op het advies van de Raad voor het Landelijk Gebied, getiteld «Kansen voor een krimpend platteland», bericht ik u als volgt.

De Raad constateert terecht dat de bevolkingsdaling onvermijdelijk is en in delen van het platteland grote gevolgen heeft. De Raad acht daarom een fundamentele herijking van het plattelandsbeleid noodzakelijk. De Raad spreekt zelfs over «een nieuw economisch, ruimtelijk en sociaal perspectief voor het platteland». Dat betekent volgens de Raad dat er niet zozeer behoefte is aan een krimpbeleid, maar aan een «totaalbeleid gericht op de vitaliteit en kwaliteit van het platteland». «Rijk, provincies, gemeenten en de internationale gemeenschap zijn daartoe aan zet». De Raad ziet daarbij een primaire opgave voor de (samenwerkende) gemeenten om regie te nemen over deze opgave.

De Raad ziet de volgende opgaven:

- bewustwording en anticipatie,
- de transformatieopgave (aanpassingen aan de woningvoorraad en voorzieningen),
- het verdelingsvraagstuk: aanpassing van het instrumentarium, opdat zowel op groei als krimp kan worden ingespeeld,
- de samenwerkingsopgave: krimp vraagt om een bovenlokale aanpak, waarbij ook de burgers betrokken worden.

De Raad beveelt daarom aan:

- De urgentie van de demografische opgave te erkennen en dientengevolge de Agenda Vitaal Platteland en ook het rijksinstrumentarium te herzien.
- De plattelandseconomie aan te passen. Dit onder meer door de instroom op de groene arbeidsmarkt te vergroten. En verder door de kansen die er ook zijn, te benutten. Daarbij denkt de Raad aan nieuwe arrangementen tussen landbouw, recreatie, natuur, water en nieuwe

sectoren als creativiteit, ICT of combinaties daarvan. Ook de doelgroep ouderen biedt economische kansen.

- De kansen voor verbetering van de ruimtelijke kwaliteit te benutten. De Raad denkt daarbij onder andere aan het benutten van vrijkomende grond voor groene beleidsdoelen, zoals natuur, recreatie en/of duurzame landbouw. Ook de kwaliteit van bestaande groene ruimte moet aandacht krijgen.
- Te investeren in een permanent cultuurpolitiek debat met burgers/bewoners. Dit om voeling te houden met de veranderende houdingen en opvattingen over het platteland.
- Te investeren in de leefbaarheid van het platteland. Dit vooral door de burger aan te spreken op zijn verantwoordelijkheid voor zijn leefomgeving. De Raad spreekt zelfs over herpositionering van de rol van de burger.
- Na te denken over andere denkrichtingen, zoals «prosperity without growth», met een centrale plek voor de kwaliteit van leven en welzijn.
- Niet alleen in te spelen op actuele vraagstukken, zoals die nu al leven in de bekende krimpregio's, maar ook stil te staan bij het lange termijn vraagstuk van de krimp en daarbij het internationale perspectief niet te vergeten.

Met het advies heeft de Raad een actueel en belangrijk onderwerp aangesneden, waarvoor waardering.

Ik kan instemmen met de opgaven die de Raad signaleert. Deze opgaven zijn inmiddels in het Interbestuurlijk Actieplan Bevolkingsdaling verwerkt en heeft geleid tot een aantal acties, waarmee de erkenning van de urgentie van de problematiek rond de bevolkingsdaling inmiddels een feit is geworden.

Tegelijkertijd moeten we niet uit het oog verliezen dat de grootste problemen, zoals de herstructurering van de woningvoorraad, afkalving van voorzieningen en sociaal-economische achterstanden, zich het sterkst voordoen in gebieden waar sprake is van huishoudensdaling. En daarvan is slechts sprake in een zeer bescheiden deel van het platteland.

De pilots en experimenten die in het kader van het Interbestuurlijk Actieplan worden uitgevoerd, moeten tevens antwoord geven op de vraag in hoeverre aanpassing van het rijksinstrumentarium nodig en mogelijk is. Ook in de midterm review van het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG) en het Plattelands ontwikkelingsprogramma (POP) zal die vraag aan de orde komen. In de discussie over de toekomst van het Europees plattelandsbeleid en de toekomst van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, plaats ik de problematiek van het platteland in een internationaal kader. Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft, met medewerking van VROM, WWI en LNV, een onderzoek gestart waarin verschillende krimpregio's in Europa met elkaar worden vergeleken.

De bevolkingsdaling levert zeker kansen op. In de recente adviesaanvraag aan de Sociaal Economische Raad over de bevolkingsdaling is gevraagd naar die kansen, meer specifiek ook naar de kansen op het gebied van natuur, recreatie en toerisme, de eventuele (financiële) beleidswijzigingen die dat vraagt en de mogelijke bijdragen van het bedrijfsleven. Ik heb, onder andere in het Interbestuurlijk Actieplan Bevolkingsdaling, tezamen met andere overheden en departementen, ook uitdrukkelijk op die kansen gewezen.

Kansen liggen er niet alleen in de vergrijzing, waardoor de zorg een steeds belangrijker peiler onder de plattelandseconomie wordt, of in de benutting van de vrijkomende ruimte. De pilots en experimenten die in het actieplan worden aangekondigd, moeten ook een antwoord geven op de vraag hoe en door wie die ruimte zodanig benut kan worden dat een bijdrage wordt geleverd aan zowel de leefbaarheid, de sociale en

economische vitaliteit, als aan de groene beleidsdoelen op het gebied van natuur, landschap, recreatie en (multifunctionele, duurzame) landbouw. Ik heb aan het College van Rijksadviseurs (CRA) gevraagd aandacht te besteden aan de krimp in het kader van het breed gedragen initiatief «Nederland wordt anders». In het kader van het groen onderwijs zal ik bezien hoe een bijdrage geleverd kan worden aan de arbeidsmarktproblemen in de krimpregio's.

Ik ben het eens met de Raad, dat de betrokkenheid en participatie van de eigen inwoners van cruciaal belang zijn. Niet voor niets heb ik in mijn uitspraken over krimpregio's en leefbaarheid van het platteland de term «topdorp» meermaals genoemd. Voor mij is dat een metafoor voor een dorp waarin de bijdrage van de burger meer centraal komt te staan. De participatie van burgers en ondernemers zal onderdeel uitmaken van de eerder genoemde pilots/experimenten. Ik zal tenslotte ook aan de Landelijke Vereniging Kleine Kernen (LvKK) en het Netwerk Platteland vragen aandacht te besteden aan de problematiek van de bevolkingsdaling op het platteland.

Ik merk dat onder burgers de betrokkenheid bij en belangstelling voor het platteland groot is. Ik merk dat onder andere aan de reacties in de pers op de publicaties van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) over de Sociale Staat van het Platteland en ik merk dat ook aan de debatten die regelmatig in het «debatcentrum» Kasteel Groeneveld met burgers én deskundigen worden gevoerd. En tenslotte is de Agenda Landschap er mede op gericht om de bewustwording rond het landschap te bevorderen.

De minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
G. Verburg